

A composite background image showing a snowy mountain range. In the foreground, there are wind turbines and a modern city with a bridge over a river. The sky is blue with some clouds and an airplane flying. The overall scene is a blend of nature, technology, and urban development.

VERDISKAPING OG SOSIALE NETTVERK I SKOGNÆRINGA I NORD

- MULIGHETER OG BEGRENSNINGER

Vibeke Stærkebye Nørstebø

23. Mai 2017

Innhold

- SINTEF
- Prosjektet 'Effektive verdikjeder i Skognæringa i Kyst-Norge'
  - Verdikjedeoptimering
  - Ringvirkninger
  - Nettverksanalyser
- Resultater og lærdom
- Videre muligheter
  - Sirkulær økonomi

Skandinavias største uavhengige forskningsorganisasjon

3,1 MRD NOK
Omsetning

450 MILL NOK
Internasjonalt salg

Tett samarbeid skaper innovasjon og høy faglig kvalitet

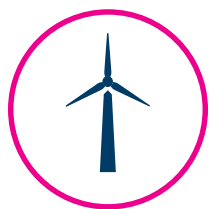

Anvendt forskning, teknologi og innovasjon

Ekspertise og spisskompetanse fra havrom til verdensrom:

Fornybar energi

Havrommet

Industri

Bygg og infrastruktur

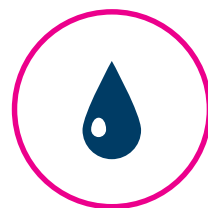
Materialer

Mikro-, nano- og bioteknologi

Klima og miljø

Olje og gass

Helse og velferd

Samfunn

Digitalisering

Samferdsel

Samfunnsoppdrag og visjon

SINTEF utvikler samfunnet gjennom forskning og innovasjon

- Vi bidrar til verdiskaping og utvikler løsninger for vår tids store samfunnsutfordringer
- Vi kommuniserer kunnskap, løsninger og anbefalinger aktivt og modig

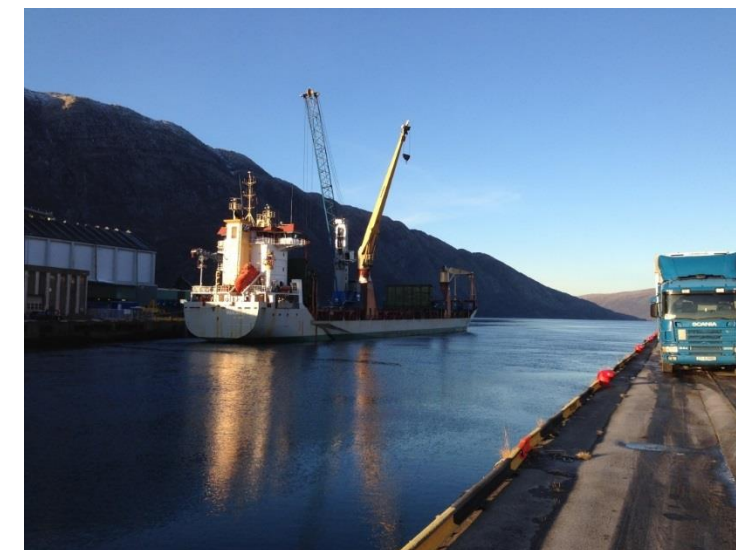
Vår visjon: **Teknologi for et bedre samfunn**

NORFOR - prosjektet

Økt kunnskap om verdiskaping i skognæringa i Nord

- Øke avvirkingen i regionen og verdiskaping knyttet til den
- Effektiv bruk av transportsystemet; sjø og land
- Stimulere til regional vekst og bruk av lokalt tømmer i den norske skogsindustrien.
- Identifisere styrker, muligheter og begrensninger i nettverket av aktører

NORFOR - prosjektet

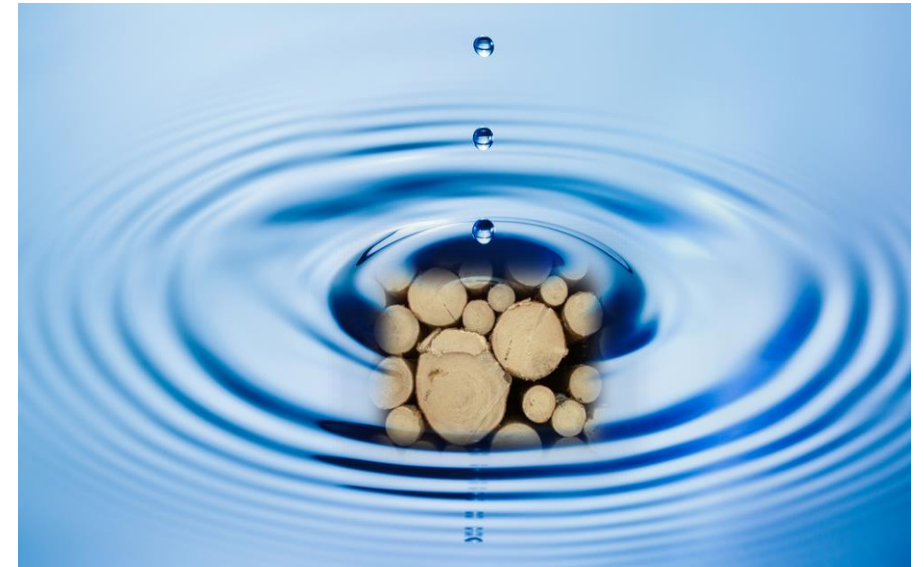
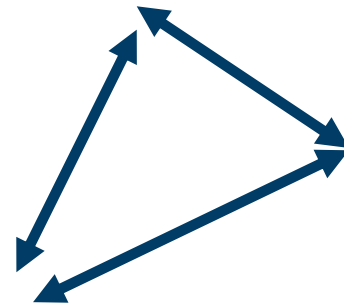
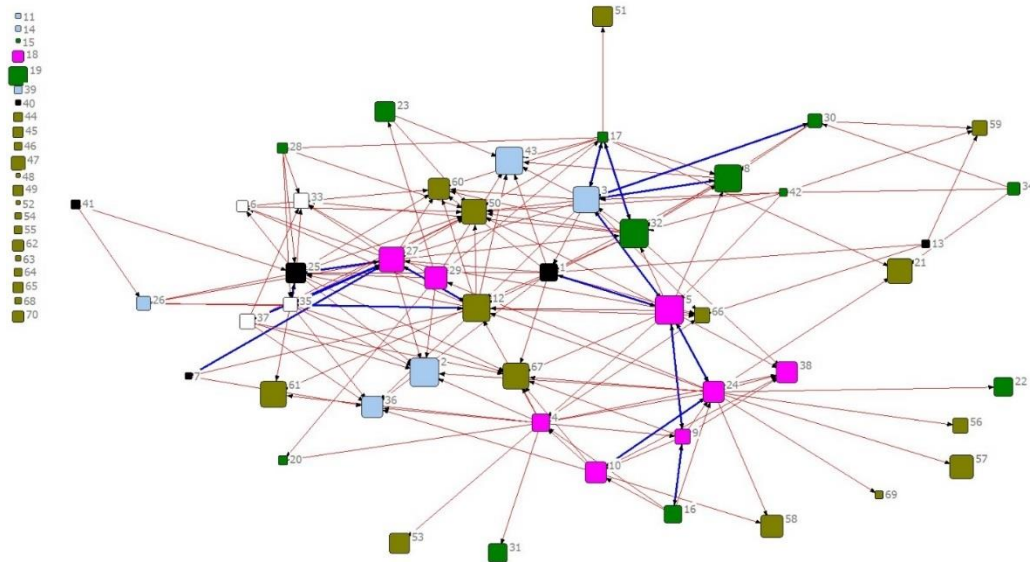
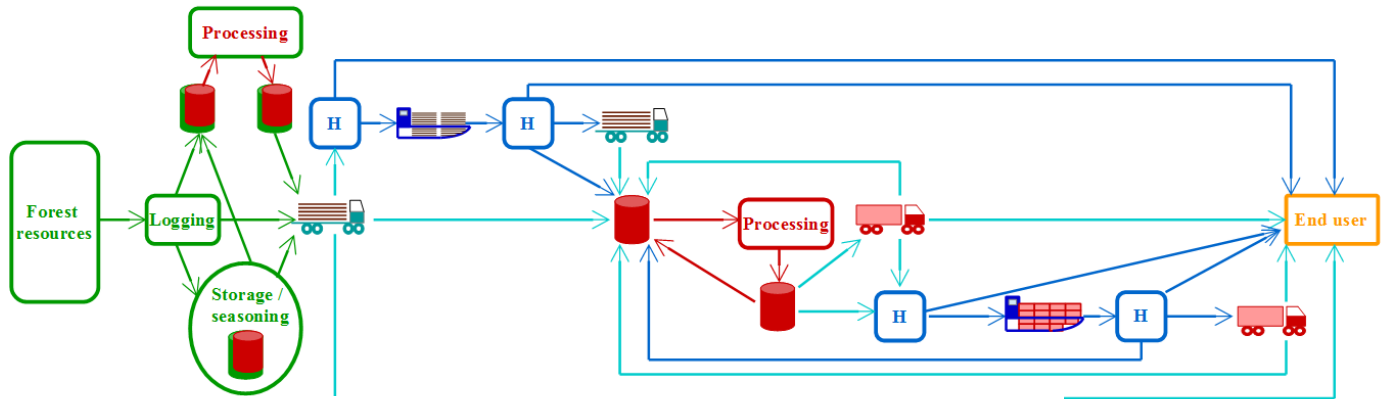
- **Kompetanseprosjekt støttet av forskningsrådet**
  - Næringsrettet forskerutdanning
  - Langsiktig kompetanseoppbygging i norske forskningsmiljøer
  - Faglige temaer med stor betydning for utviklingen av næringslivet i Norge.
  - Identifiserte behov for ny kunnskap hos norske bedrifter

- **Samarbeidspartnere:**

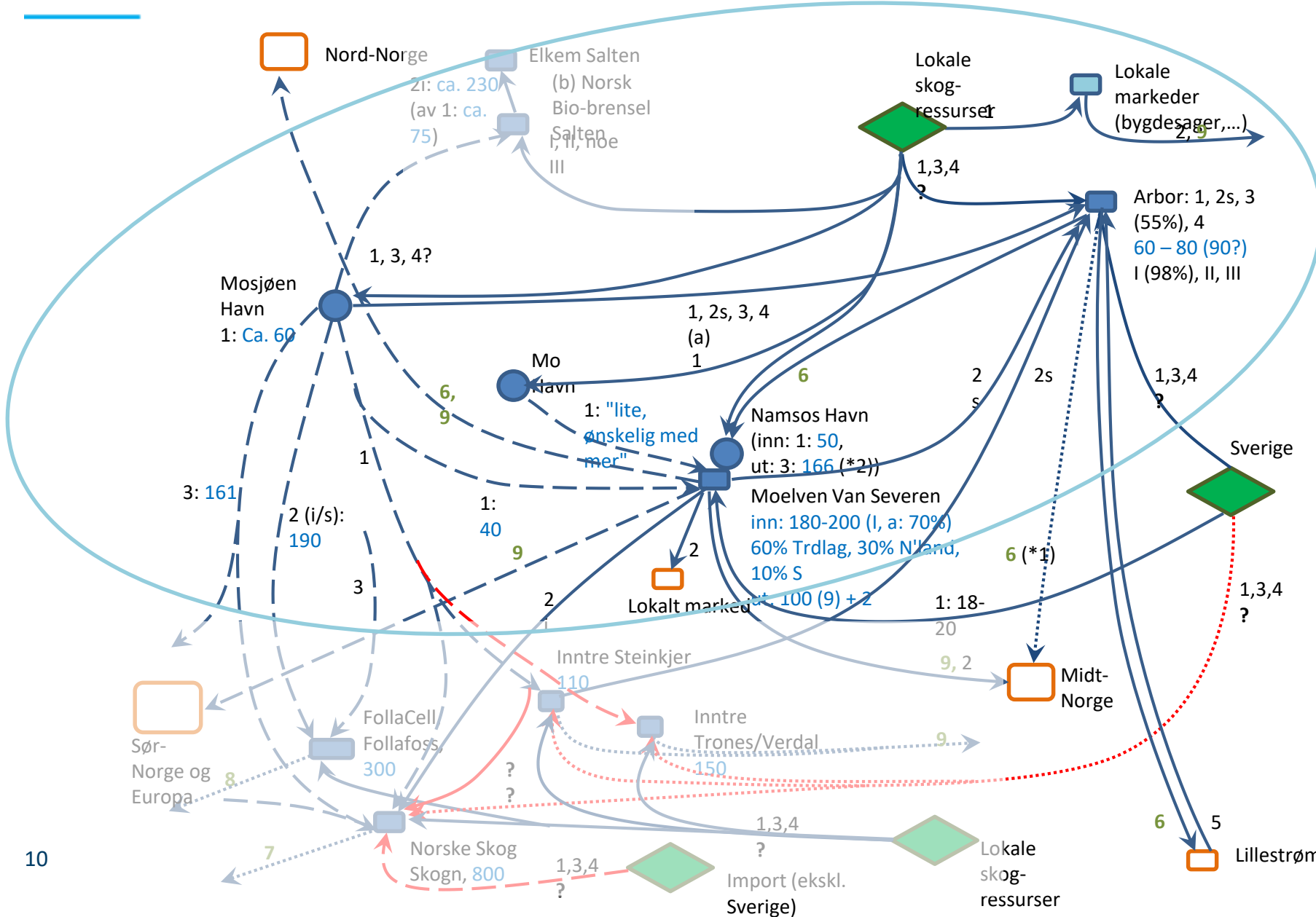
- Fylkesmannen i Nordland
- Nordland Fylkeskommune
- Skognæringa Kyst SA
- Statskog SF
- Mosjøen Havn KF
- Moelven Van Severen AS
- Allskog SA
- Arbor AS

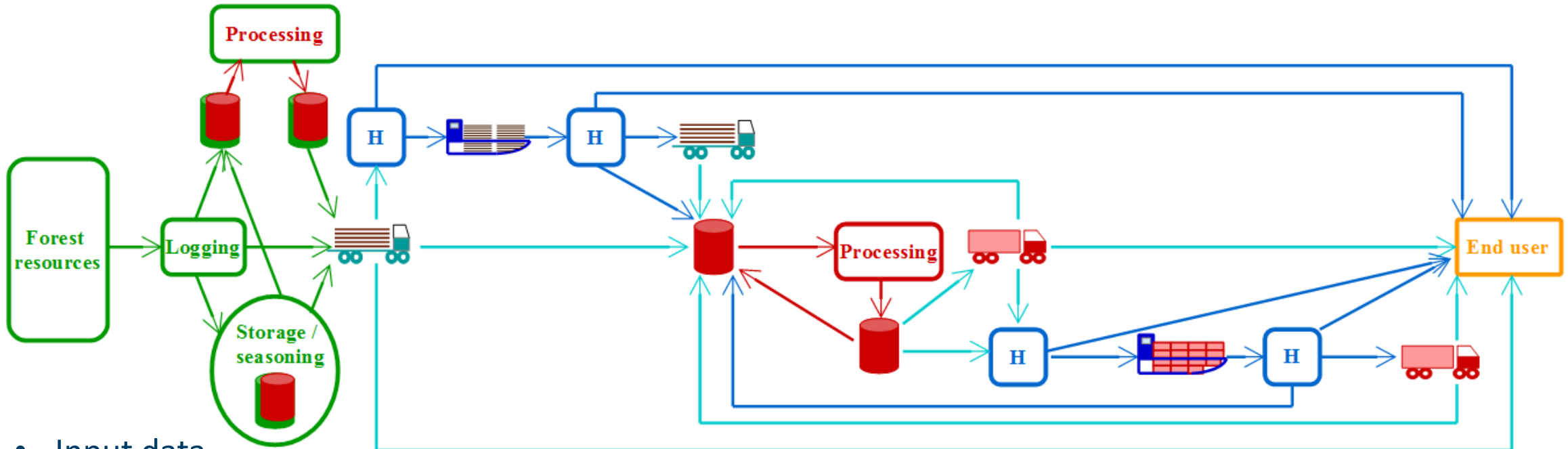
NORFOR - prosjektet

Modellering og optimering av verdikjeden

Modellering og optimering av verdikjeden

• Input data

• Skog

• Volum

• Treslag virkestype

• Transport

• Asvatand

• Kapasitet

• Prosessering

• Marked

• Volum

• Pris

```
! Transport ut fra skogen & skogsbedrifter
forall (tid in Tid) do
  forall (kom in Kom) do
    forall (produkt in ProduktVirke+ProduktKKV)
      TRANSP_SKOG(produkt, kom, tid) := skogtransp(produkt, kom, tid) +
      sum (havn in Havn) tilhavn(produkt, kom, havn, tid) +
      sum (kunde in Kunde) tilkunde(produkt, kom, 1, kom, kunde, tid)
```

$$prosess_{r,j,i,p} = a_{jr} proess_{R_j^H,j,i,p}$$

• Variabler – ukjente størrelser

• Hogst

• Hvor

• Hvor mye og type

• Når

• Transport

• Hvor

• Lager?

• Inn til / ut fra bedrift

• Investering

• .....

Modellering og optimering av verdikjeden

Målfunksjon

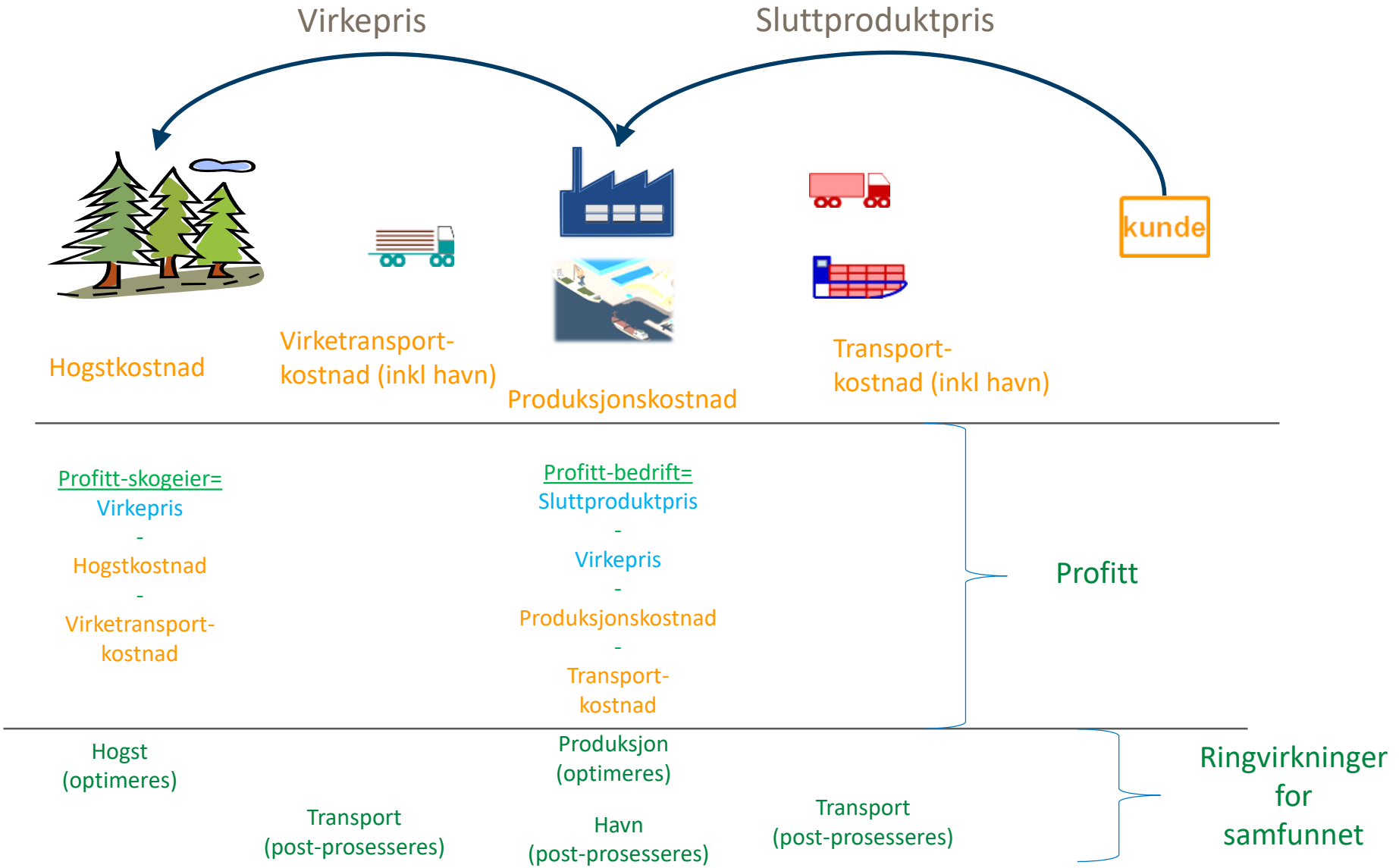
- Maksimering av verdi:
Inntekter – kostnader
- Tidsperspektiv og utvikling
  - Kort tidshorison: Dagens aktører
    - Transport
    - Ressursbruk
  - Lang tidshorison: Nye investeringer
    - Investeringer, samlokalisering
    - Ringvirkninger

Ulike perspektiv/mål

- Maksimere
  - Verdikjede-profitt
  - Verdikjedeprofitt og ringvirkninger
  - Kun ringvirkninger (nasjonale eller regionale)
  - Maksimere bedrifters profitt
  - Maksimere skogeiers profitt

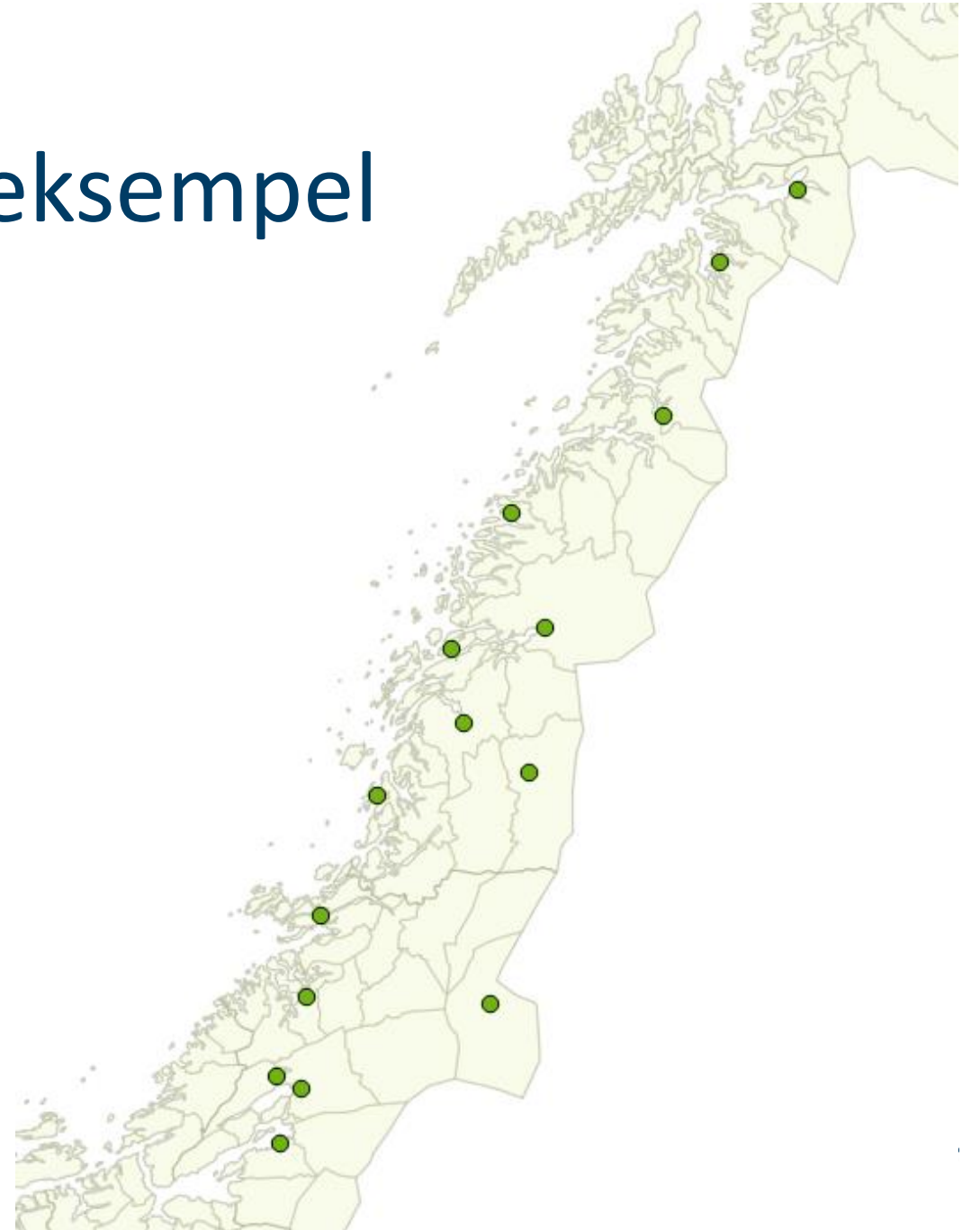
Optimering av verdikjeden - Målfunksjonen

Potensielle nye sagbruk - eksempel

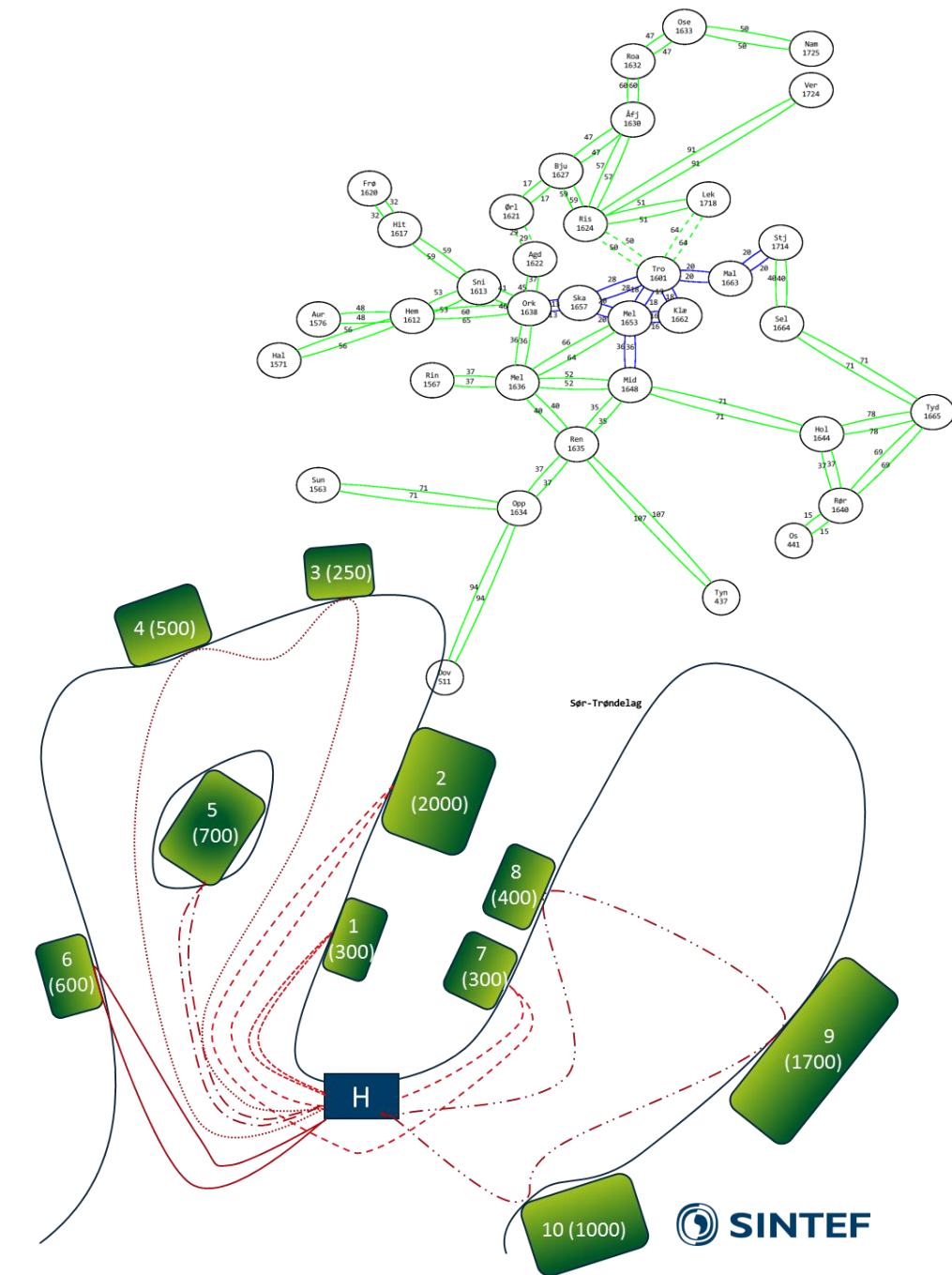

- Kapasitet
  - Opp til 150 000 m³

Caseanalyser – eksempel

- Effektiv bruk og transport av lokalt virke
  - Utnyttelse av råvarene i lokal industri versus eksport
  - Investering i ny foredlingsindustri
  - Transportmønstre
  - Bruk av kaier
- Skogplantingsområder og aksjonshogster, "Skogssjøveier"
  - Områder med lite utbygd infrastruktur og med vanskelig tilgjengelighet
  - Aktuelt tema langs Helgelandskysten
  - Koordinering hogst og frakt
  - Optimal rekkefølge

Nye sagbruk – Analyser og oppsummering

- Potensiale for nye sagbruk henger sterkt sammen med **tilgjengelig volum**, og sortiment.
- **Nærhet til sjø/kai**, og relativ nærhet til industri som kan ta flis/restprodukter er en fordel
- **Samlokalisering/klynge;**
  - Gir først og fremst **økonomisk gevinst for industrien som kan ta restprodukter**
  - Ikke nøyaktige data for alle bedrifter. Hvilken bedrift vil **tjene mest på å bruke industriflis** i stedet for virke? -> spiller inn på lokalisering

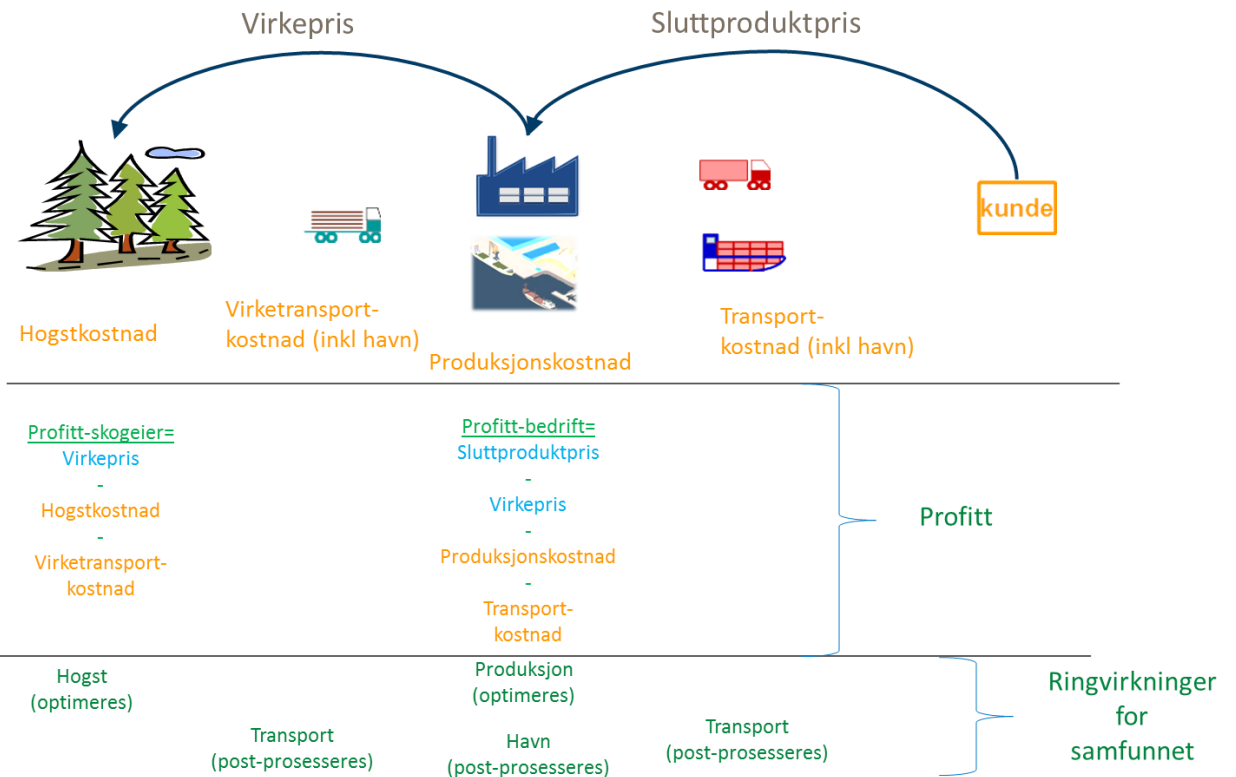
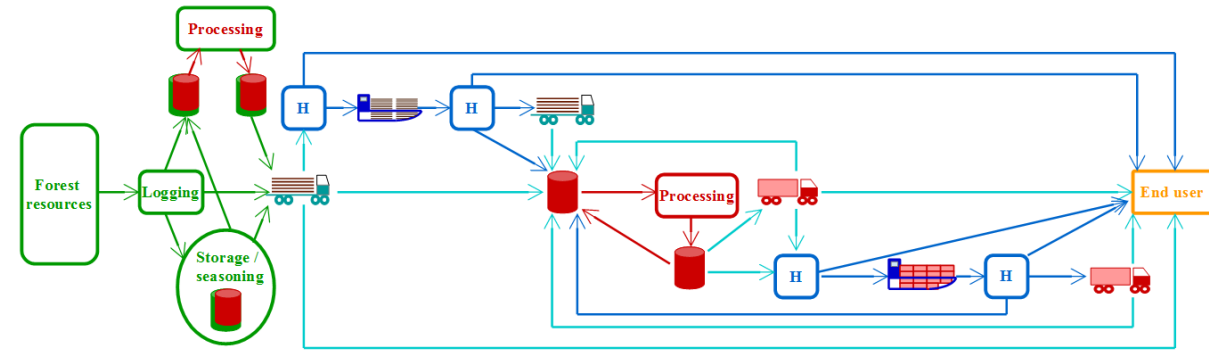
Nye sagbruk – Analyser og oppsummering

- **Lokaliseringen gir pekepinn**, som kan være grunnlag for eventuell nøyaktig lønnsomhets- og lokaliseringsanalyse
- **Ringvirkninger favoriserer mer investering**
  - Skogseier og bedriftene
- Behov for **mer tall omkring ny (fremtidig) hogstmoden skog** i Nordland?
- Mer nøyaktige analyser krever mer nøyaktig data

Optimeringsmodellen

- Overordnet bilde
  - Alle detaljer kan ikke være med
- Helhetlig
  - Resultater kan brukes til mer detaljerte analyser av enkeltelementer
- Fleksibelt rammeverk
- Vurdere verdi av en endring

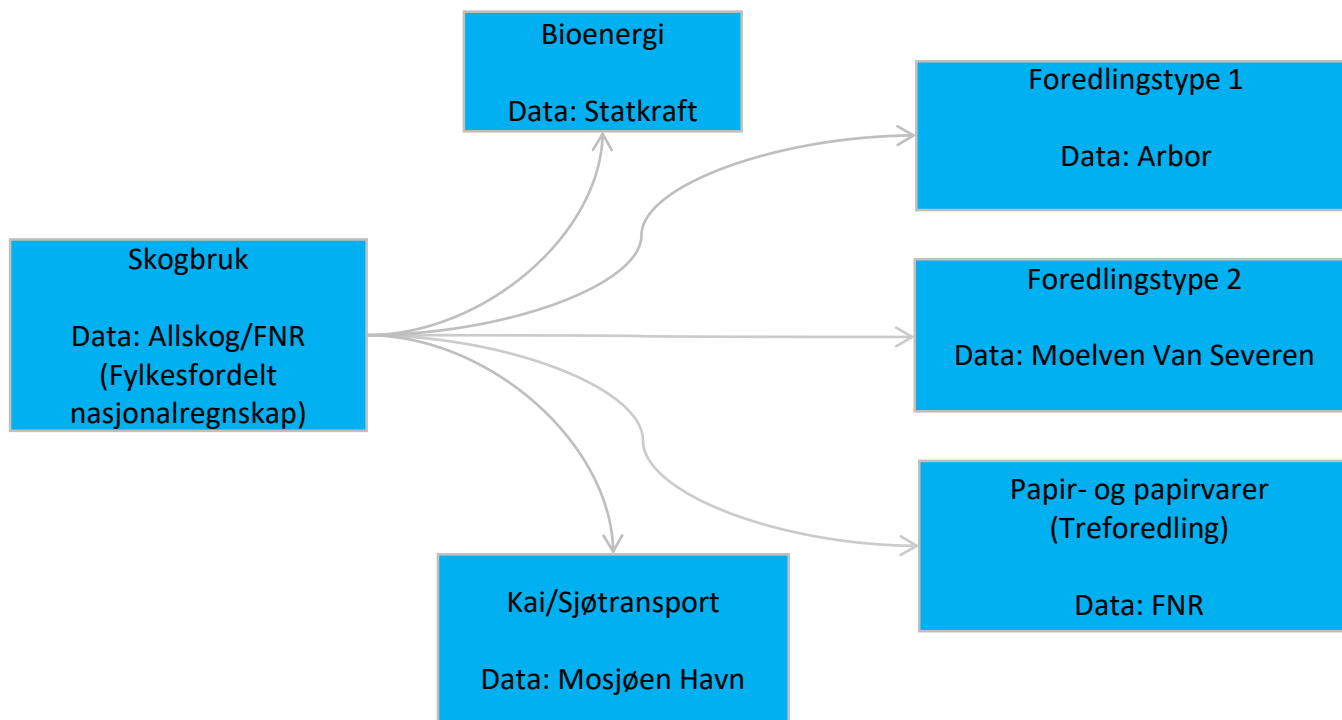

Ringvirkninger

Ringvirkninger – Data fra ulike aktører/sektorer

- 2 nivåer
  - Nasjonalt nivå, generell
  - Lokalt nivå, case-avhengig
- 2 parametre
  - Verdiskapning
  - Sysselsetting

Ringvirkninger

- Ofte begrunnes ringvirkninger med
  - Opprettelse/nedleggelse vil føre til...
- Kan snakke om to **typer ringvirkninger**
  - **Forward** (forover eller "nedstrøms" i verdikjeden): Det at bedriften etableres vil gjøre at den leverer varer og tjenester som andre/nye bedrifter i regionen kan utnytte – det fører til ringvirkninger
    - Kan også betegnes som "tilbudsvirkninger"
  - **Backward** (bakover eller "oppstrøms" i verdikjeden): Det at bedriften etableres gjør at den etterspør varer og tjenester som leveres fra det lokale næringslivet – det fører til ringvirkninger
    - Kan også betegnes som "etterspørselsvirkninger"

Ringvirkninger i prosjektet - oppsummert

- Bragt inn noe nytt, ved å inkludere ringvirkning /verdiskaping inn i beslutningsstøttemodeller (optimering), som normalt sett kun ser på effektiv drift (kost/inntekt).
- Gir muligheter for gode analyser, og hjelp til beslutningsstøtte også for offentlige aktører
- Mange muligheter videre for flere bransjer og flere regioner!!

Case 1 – profitt og ringvirkninger

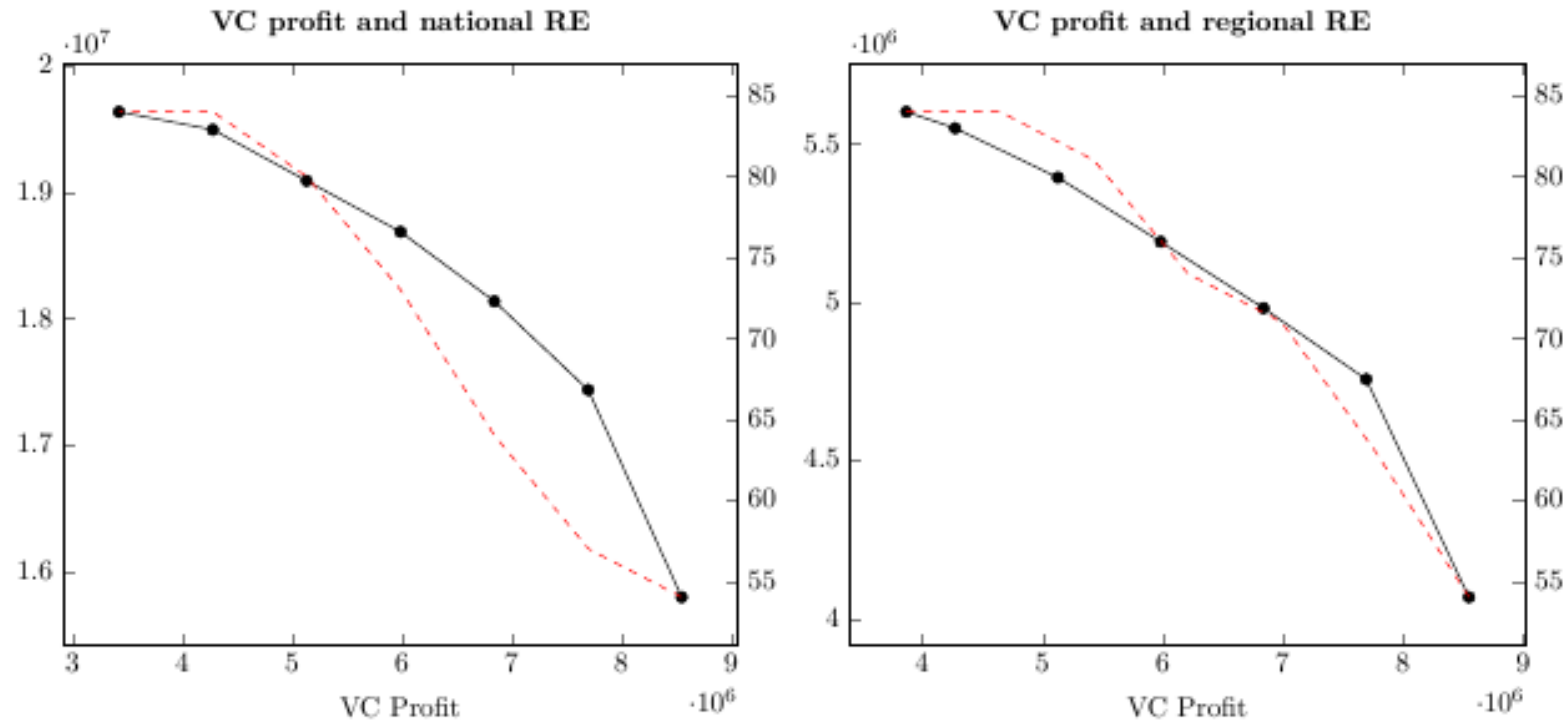
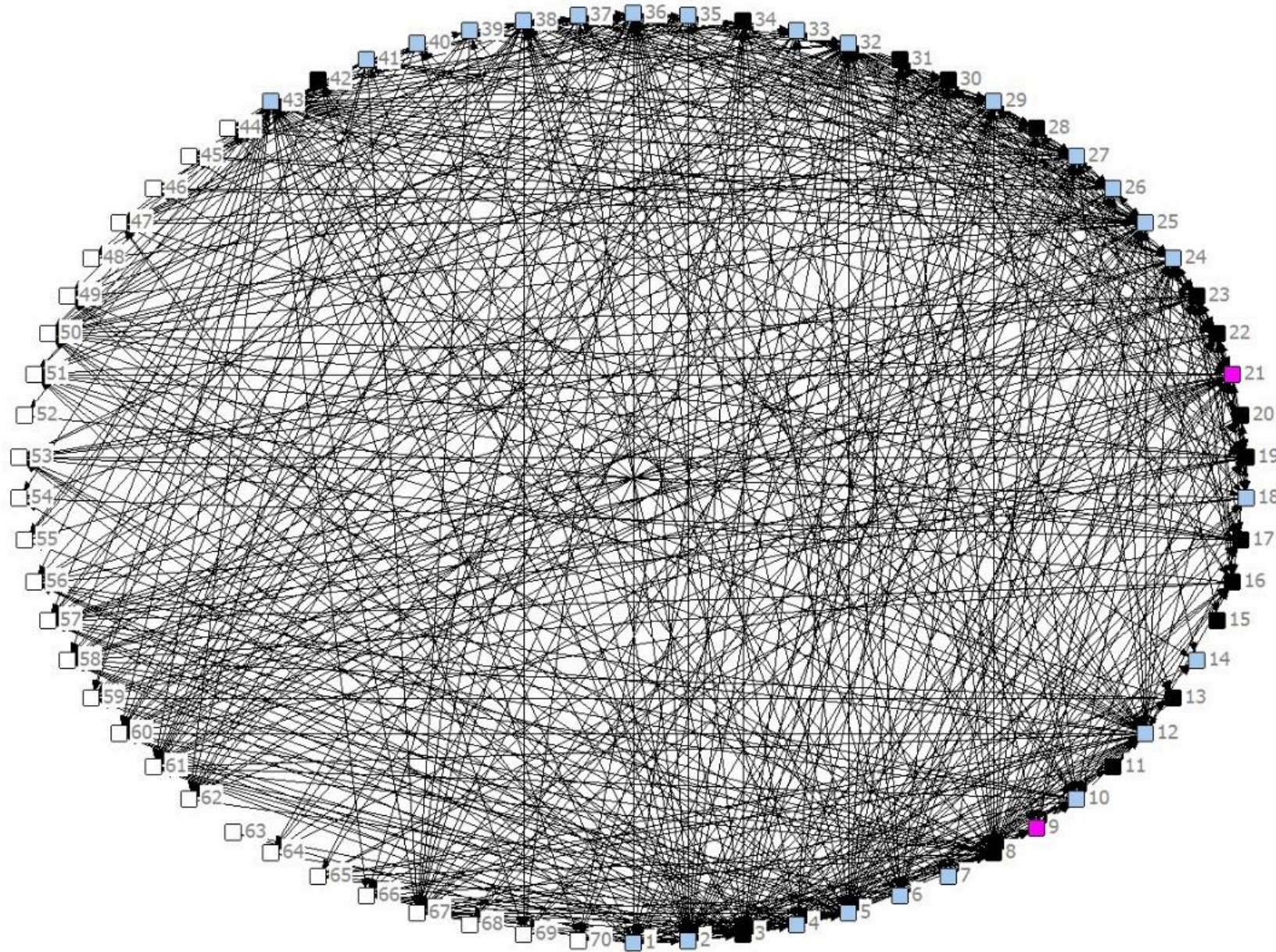

Figure 5: Pareto curves for VC profit and national and regional REs (black, left axis). The red dotted line shows the corresponding regional resource utilization (in percent, right axis).

Sosiale nettverk i skognæringa i nord

Lys blå =
ansatt, privat
virksomhet

Sort = ansatt,
off. virksomhet

Rosa =
selvstendig
næringsdriven
de

Hvit = ikke
svart

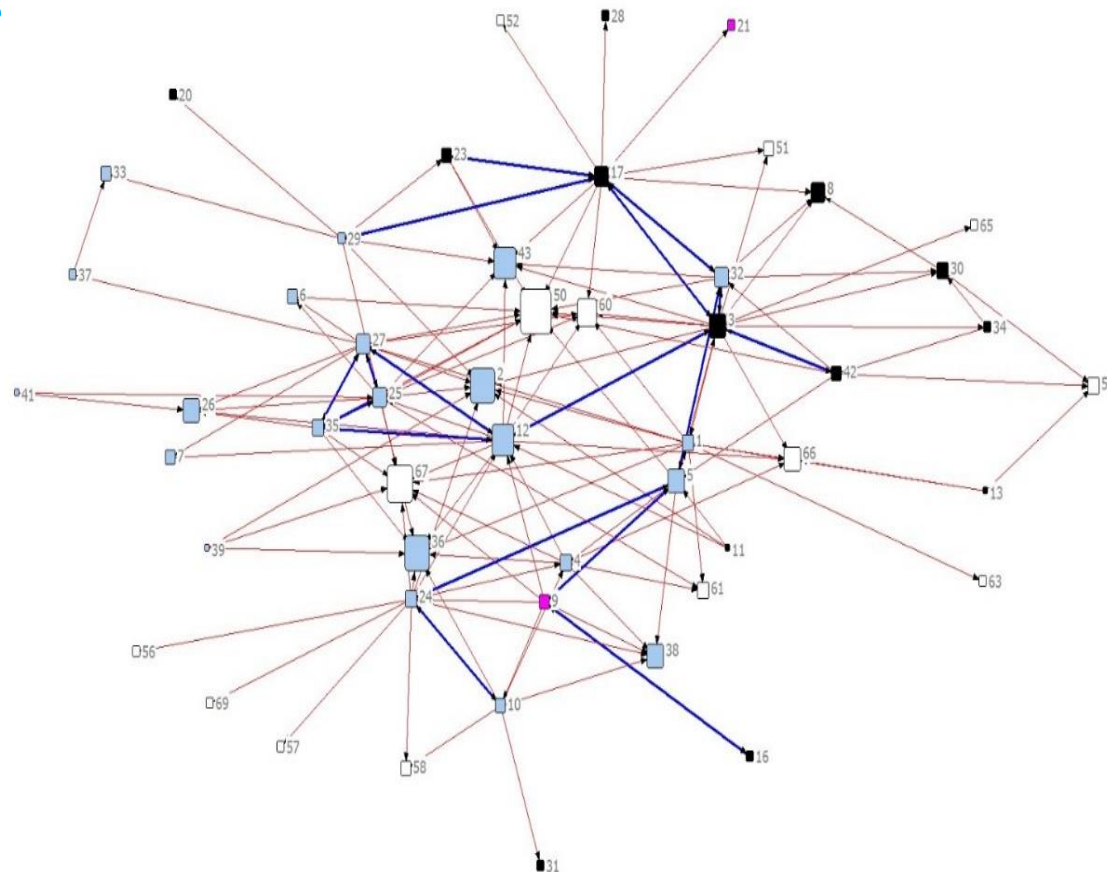
Sosial nettverksanalyse- oppsummert

- Den sosial nettverksanalysen viste at aktørene utgjør et **tett og komplekst nettverk**, der det er forholdsvis høy grad av sosial kontakt.
- Informasjonsflyten ser ut til å være god, og det er **høy grad av åpenhet/tillit** mellom aktørene
- Når det gjelder **strategisk samhandling** er forbindelsene litt mer spredte.
- Det er **potensial for bedre samarbeid** mellom ulike fagmiljøer og ledd i verdikjeden.
- Det tyder på at næringa har en jobb å gjøre med å **åpne opp og tiltrekke seg nye krefter**, med større motivasjon for **nyskaping og samhandling** på tvers. Den mangler gründere!

Råd og bistand i daglig arbeid - meget viktige koblinger

Lys blå = ansatt,
privat virksomhet

Sort = ansatt, off.
virksomhet

Rosa = selvstendig
næringsdrivende

Hvit = ikke svart

Meget viktige koblinger, strategisk samhandling

Røde linjer – ensidige koblinger, blå - gjensidige

Rosa = skogsdrift

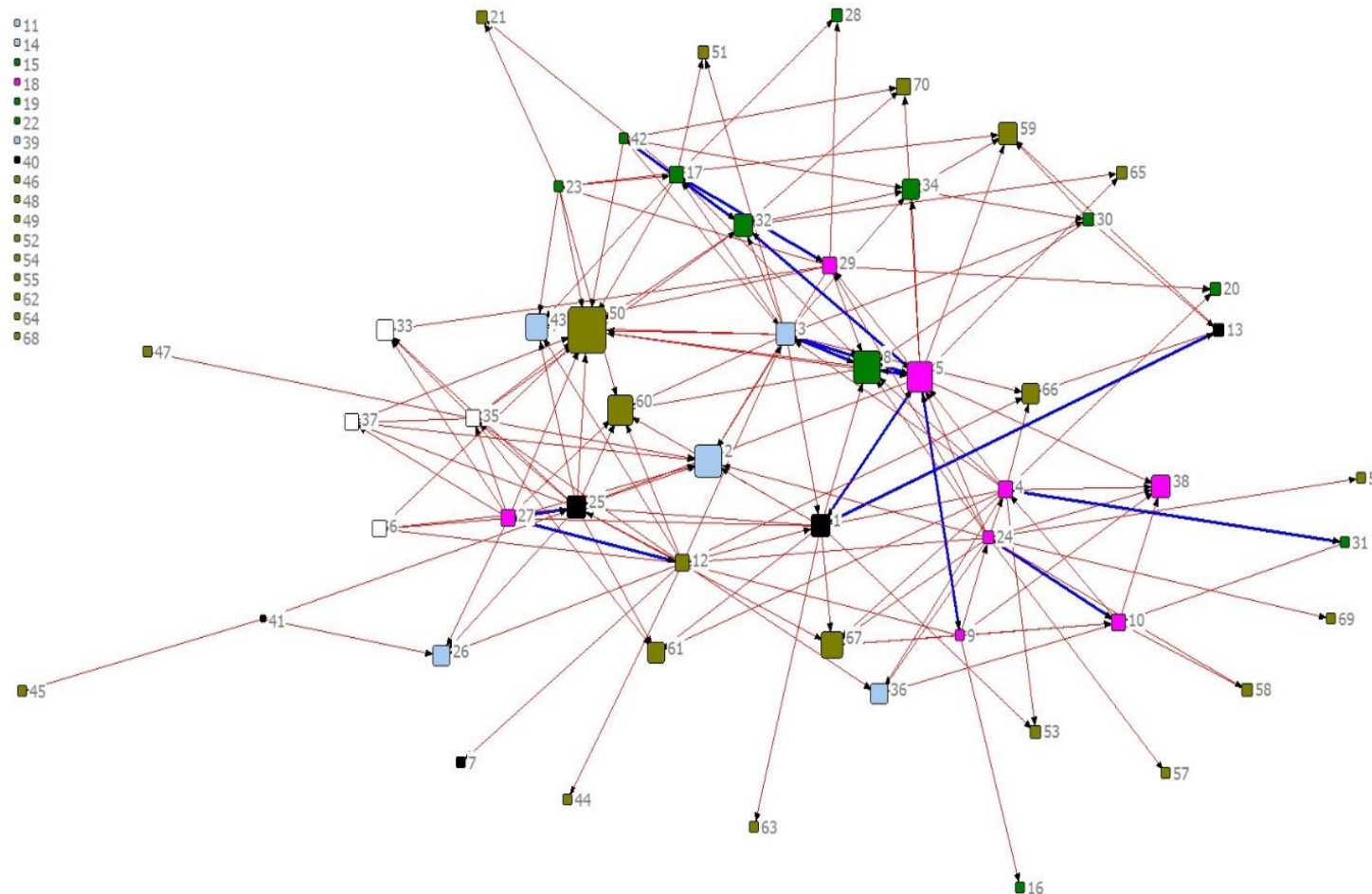
Lys blå = logistikk/transport

Sort = trebebeidende industri

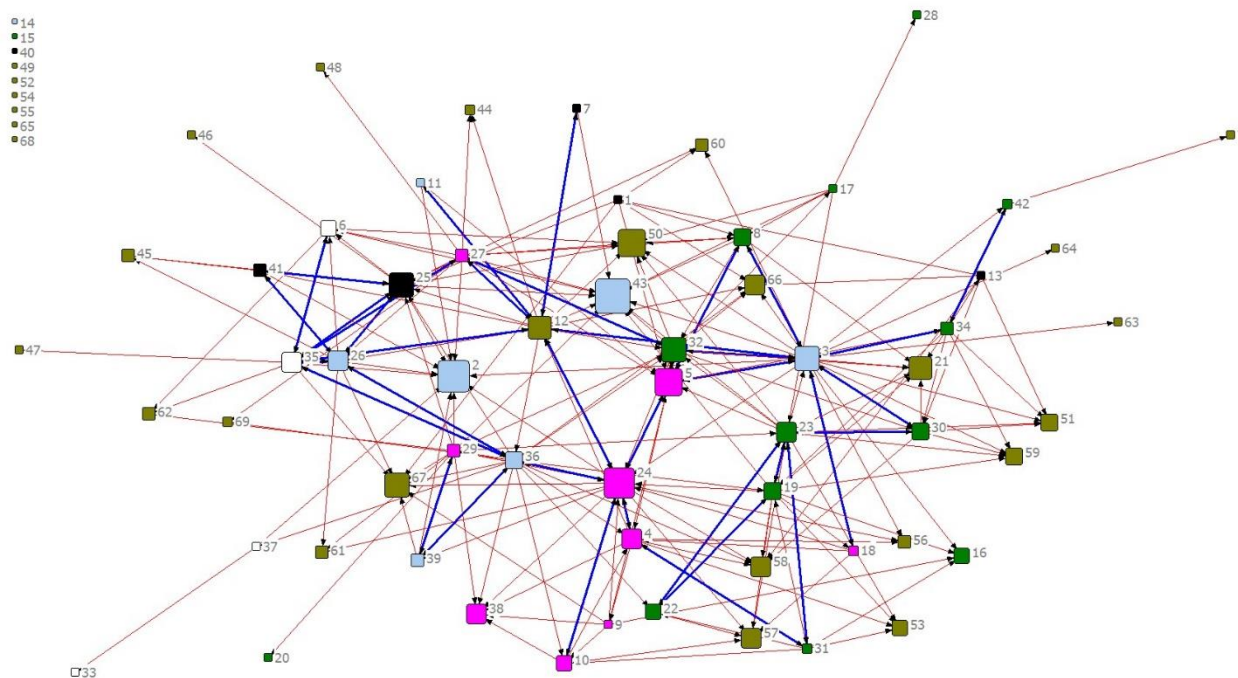
Hvit = treforedling

Grønn = Off. forvaltning

Oliven = ikke svart

Åpenhet / tillit, svært stor grad – i lys av hvilken del av verdikjeden aktørene jobber med

Rosa = skogsdrift

Lys blå =
logistikk/transport

Sort =
trebebeidende
industri

Hvit = treforedling

Grønn = Off.
forvaltning

Oliven = ikke svart

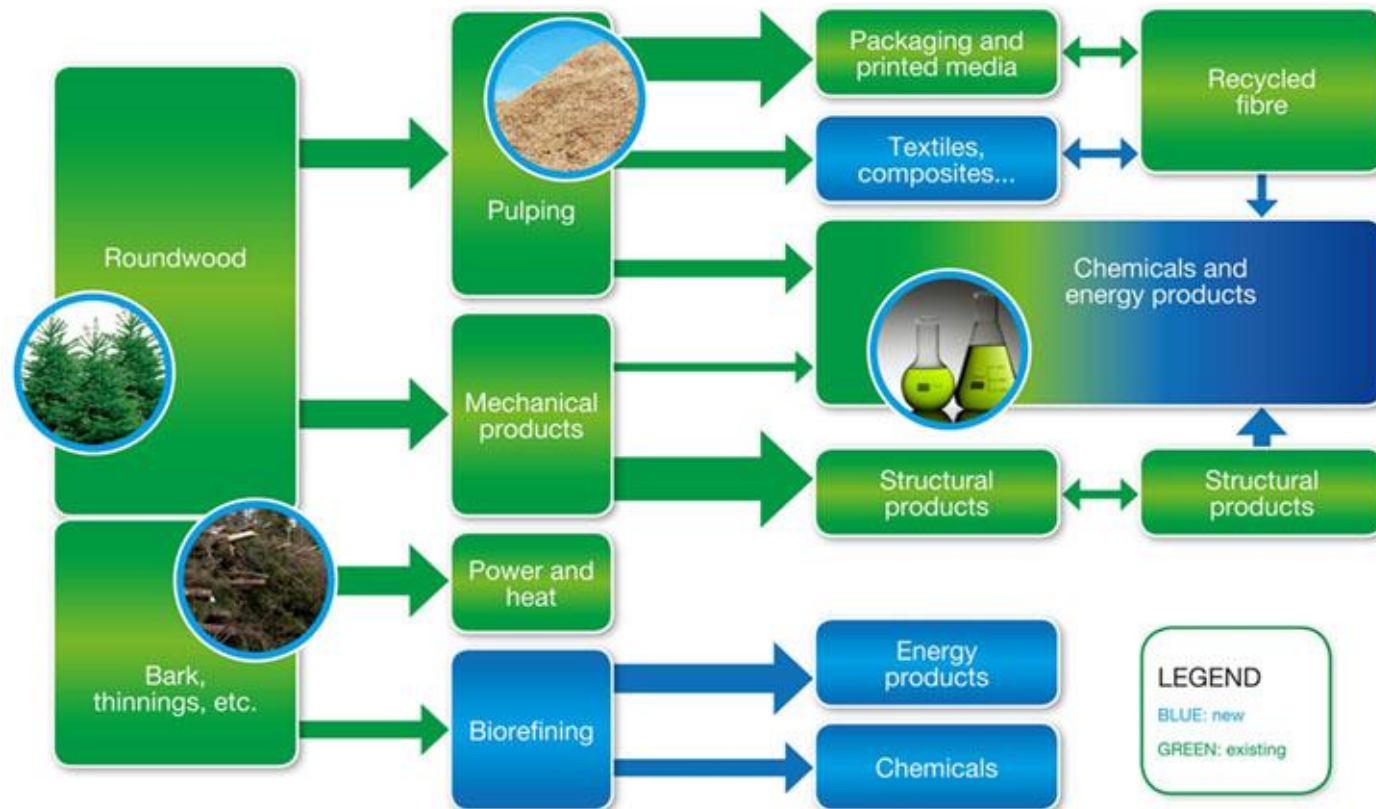
Sosial nettverksanalyse – videre muligheter

- Flere aktører
- Flere geografiske regioner
- Gå mer spesifikt inn i én kjede .
- Kombinasjon verdikjedeoptimering og sosial nettverksanalyse
  - Analyserer hva effektene av ulike tiltak
- Analysere hvorfor de mønstrene blir som de gjør
  - eksempelvis vha Barths transaksjonsanalyse

Lærdom og videre

- Kombinere metoder
  - Verdikjedeoptimering, ringvirkninger, sosial nettverksanalyse
- Utvide verdikjeden
  - Flere aktører "lenger ut"
  - Underlevrandørindustri
  - Skape mer verdi næringen
- Sirkulær økonomi
  - Ressursutnyttelse
  - Lønnsomt samarbeid
  - Skape mer verdi

SINTEF has taken the initiative to establish a Center for Research Based Innovation (SFI) within Circular Economy

"SFI Circular Economy – *Industrial value creation in a Green Economy*"

Initial/core partners:

We're aiming for success, which means going for quality and commitment from day one
-> Consortium partners are welcomed!

Takk!

vibeke.s.norstebo@sintef.no

SINTEF

Teknologi for et bedre samfunn